130 lat temu urodziła się Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

2021-11-25

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska urodziła się 24 listopada 1891 r. Poetka i dramatopisarka okresu dwudziestolecia międzywojennego była jedną z najsłynniejszych i najbardziej inspirujących krakowianek. O przypadającej 130. rocznicy urodzin poetki przypominały krakowskie instytucje kultury. Na platformie PLAY KRAKÓW można obejrzeć spektakl „Lilka z Kossaków. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska w czterech odsłonach”.

– W historii naszego miasta są osoby szczególnie zapamiętane i barwne. Kiedy opowiadamy o nich, o ich działalności, twórczości, przyjaźniach, to jednocześnie przybliżamy kulturalny krajobraz danego czasu. Tak jest właśnie w przypadku Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej. 130 rocznica urodzin słynnej krakowianki to wyśmienita okazja, by przypomnieć jej twórczość, piękne wiersze, ale też samą postać i kulturalną atmosferę Krakowa z tamtych lat. Czytajmy wiersze Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, sięgnijmy do wspomnień jej siostry Magdaleny Samozwaniec i skorzystajmy z propozycji krakowskich instytucji kultury przygotowanych z okazji urodzin poetki – Katarzyna Olesiak zachęca do celebrowania rocznicy urodzin Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej.

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska była córką malarza Wojciecha Kossaka i Marii z Kisielnickich. Rodzina poetki miała szlacheckie korzenie i prowadziła znany w Krakowie salon. Do swojego dworku, zwanego Kossakówką, zlokalizowanego w okolicy dzisiejszej ulicy Retoryka, zapraszali liczne osobistości ze środowiska artystycznego. Gośćmi Kossaków bywali między innymi: Henryk Sienkiewicz, Ignacy Jan Paderewski i Wincenty Lutosławski.

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, zwana Lilką, nie otrzymała oficjalnej edukacji, uczyła się w domu, pobierając lekcje języków obcych i nauk humanistycznych. Poetka debiutowała w „Skamandrze” (1922 r.), swoją twórczość często prezentowała także w „Bluszczu”, „Tygodniku Ilustrowanym” i „Wiadomościach Literackich”. Była twórczo związana ze Skamandrytami. Na jej poezję wpływ miała także przyjaźń z Witkacym i krakowskimi formistami.

24 listopada, w dniu urodzin poetki, **KBF** udostępnił na **PLAY KRAKÓW** specjalnie nagrany z okazji 130 rocznicy urodzin Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej. Spektakl muzyczny **„Lilka z Kossaków. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska w czterech odsłonach”** w reż. Waldemara Śmigasiewicza.

To historia miłości rozpisana na cztery znakomite aktorki – zmysłowa, pełna humoru i wzruszeń podróż przez życie tytułowej Lilki. Przez secesyjny Kraków i Wiedeń, przez Zakopane i okupowaną Warszawę. Przez namiętność i gorycz, śluby i zdrady, przez humor i tęsknotę, wróżby z kart i magię.

Paulina Holtz kreśli wyrazistą postać młodej Marii, Joanna Żółkowska to Lilka ironiczna i kokieteryjna, Magdalena Zawadzka portretuje Pawlikowską-Jasnorzewską patrzącą na własne życie z perspektywy czasu, Krystyna Tkacz wnosi w ten obraz dawkę muzyki.

Jak zauważa Waldemar Śmigasiewicz: „Ta filozofka zajmująca się magią i teorią dziejów egzystowała pomiędzy liryzmem a egocentrycznością. Okaleczona przez wojnę, chorobę i rozłąkę z bliskimi – tak

autentyczne było jej życie i tak nieodmiennie wymykała się stereotypowym opiniom na swój temat. (…) Maria Pawlikowska-Jasnorzewska to wiele barwnych opowieści, w których intymność i bezszelestność jej poezji splata się z brutalnością życia”.

Spektakl jest pretekstem do przypomnienia zarówno samej Lilki, jak też niezwykłego rodu Kossaków – rodziny której cztery pokolenia bardzo wyraźnie odznaczyły się w polskiej kulturze i nauce. A Maria jest nieodrodną córką Kossaków. Rosła w przeświadczeniu, że będzie artystką. Miała fascynujące życie – szalone, tragiczne, piękne i przekształcała je w sztukę, która była całym Jej życiem. Rzeczywistość i wszystkie jej aspekty: miłość, kobiecość, tęsknota, lęk przed przemijaniem i utratą urody, choroba i śmierć – wszystko to było dla niej tworzywem artystycznym. Wiersze Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, opublikowane w licznych zbiorach, od lat cieszą się niesłabnącą popularnością.

Marię Pawlikowską-Jasnorzewską i jej twórczość będzie także wspominać Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie **MOCAK**, które z okazji urodzin poetki planuje różne działania w swoich mediach społecznościowych. Przypomnijmy, że od końca 2019 roku budynek w którym dzieciństwo spędziła Lilka – Kossakówka należy do MOCAK-u. Muzeum stworzy w tym miejscu ekspozycję dotyczącą historii i dorobku rodziny Kossaków.

O urodzinach krakowskiej poetki nie zapomną także czytelnicy korzystający z oferty **Biblioteki Kraków,** która z okazji rocznicy w mediach społecznościowych będzie przypominać tomiki Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej.